

TERRITORIUM BURDEGALENSE,

nec non

BEARNIA,

vulgo

BOVRDELOIS, & BEARN.

Vascones in Hispania
Tarraconensi locat
Ptolemæus, in Gallia
nullos agnoscit: sed
eorum loco statuit Bi-
turiges Vibiscos. At nunc
Vascones in Gallia
sunt, retinentque ve-
tus nomen, qui Bas-
ques dicuntur, vicini

Cantabris. Hodie igitur Vasconia omnis ad
Oceanum sita est inter Bajonam & Burdigala-
m, suntque in ea Ausci, Tarusates, Lactora-
tes, Bigerrones, Nitiobriges, (quorum civitas
Aginnum,) Convenæ, Garotes, & Elusates. Ager
magna ex parte fertilis, vini imprimis, ubi gle-
ba celo clementiori responder.

*Burdigala
descriptio.*

Vrbs in ea præcipua *Burdigala*, hodie *Bor-
deaux*. Eam inter metropoles Romani imperii
numerat testamentum Caroli Magni. Sita est
in Garumnæ ripa ad Pyrenæos pertinente, vel
Occasum spectante: adversa ripa collibus surgit
amœnissimis, vario arborum genere confitis,
imprimis vite. In iis clivus est urbi ac meridiei
obversus, pervetusto cupressino luo, qui nunc
vix septem est iugerum, insignis. Olim major
fuit. Cupressus arbor in Gallia satis rara, ideo-
que hoc suo cupresseto gloriari solent Burde-
galenses. Quin jam inde antiquitus duravit hic
mos ad nostra usque tempora, ut quicumque vi-
num Burdegala transportaturi sunt, solvere an-
te non liceat, quam cupressinum ramum à ma-
gistratu acceperint, pro quo pendit quælibet na-
vis drachmam unam & drachmæ duas septi-
mas partes. Non longe à Garumnæ ostiis abest,
inquit Strabo, in quæ effundens se Oceanus,
lacum veluti quendam efficit, qui eisdem æstus
patitur cum Oceano: quod ipse Ausonius Bur-
degalenensis, patriam suam docto carmine cele-
brans, non obscure indicat. De ejus climate &
soli qualitate ita idem poëta canit:

*Burdigala est natale solum, clementia celi
Mitis ubi, & rigue larga indulgentia terre,
Ver longū, brum æquæ breves, juga frondea subsumt.
Idem quadratam primum fuisse ait:
Gallia.*

*Quadræ murorum species, sic turribus altis
Ardua, ut aerias intrent fastigia nubes.
Distinctas interne vias mirere, domorum
Dispositum, & latus nomen servare plateas,
Tum respondentes directæ in compita portas.*

Pomœria urbis aliquoties producta sunt, præ-
cipue vero circa annum ccccci. Est Bur-
degala inter alios vicus non ignobilis, cui cog-
nomen à *Lupis*, quorum in urbem incursus inci-
dit in annum cccxc. Sunt hodie ibi duæ in-
signes Ecclesiæ collegiatae, quarum una est me-
tropolitana: xxi parœciæ: octo cœnobîa mo-
nachorum: unum sacrarum virginum: & Colle-
gium Societatis Iesu, quod institutum anno ccc
lxxiii cura & liberalitate Fr. Baulonii Se-
natoris Burdigalensis. Palatium, Galieni quod
vocat, à Galieno Augusto nomen videtur ha-
bere. Tristes sunt & tenuës insignis quondam
amphitheatri reliquiae. Id circumdabant, ut no-
tat oculatus testis Vinetus, parietes sex; eratque
extimi, qui reliquos altitudine superabat, &
intimi, omnium humillimi, intervallum octo-
ginta sex pedum; quantum quidem ex semiru-
tis monumentis metiri concessum. Mediæ aræ
longitudo, quam excipiebant utrimque portæ
singulæ cccxv, latitudo cxi pedes pate-
bat. Extra urbem semper fuit, distabatque à
proximo mœniorum Burdegala Ausonianæ
angulo passus minimum 400. Palatium, quod
Tutelæ appellabatur, & ipsum extra quadra-
tam erat urbem, sed propius Garumnæ, &
juxta fossam, qua latus urbis Septentrionem
spectans muniabatur, tandem pomœrio ea par-
te prolato in ipsa inclusum est urbe. Templum
fuisse patens quidam suspicantur, & ex ipso no-
minis vestigio Dei Tutelæ fanum. Podium Pau-
lini, vel *Puy Paulin* nomen habet à Pontio Pau-
lino, Ausonii discipulo ex illustri Paulinorum
& Leontiorum familia, ad quem Sidonius car-
men de Burgo scripsit. Navale in media quon-
dam urbe fuisse canit Ausonius:

Templa.

*Palatium
Galieni.*

*Palatium
Tutelæ.*

*Podium Pau-
lini.*

*Navale hic
olim.*

*Per mediumque urbis fontani fluminis abscum,
Quem pater Oceanus restuo cum impleverit æstu:
Adlabi totum spectabis classibus æquor.*

R r

Sed